

Quick Wins brand- en vluchtveiligheid zorginstellingen

Inleiding

In 2007 vonden in zorginstellingen 1.100 branden plaats. Door adequaat optreden van medewerkers en brandweer worden de meeste snel geblust. Toch groeien kleine branden enkele keren uit tot een calamiteit. Het Actieprogramma Brandveiligheid voorziet in een groot aantal activiteiten die de brandveiligheid in de zorginstellingen structureel verbeteren. Uit diverse rapporten blijkt dat ook eenvoudige en vaak goedkope maatregelen getroffen kunnen worden die de brandveiligheid en de vluchtveiligheid direct kunnen verbeteren, de zogenoemde quick wins.

Een quick win voldoet aan de volgende criteria:

1. Snel en eenvoudig uit te voeren
2. Relatief goedkoop
3. Realisatie van een daadwerkelijke verbetering van de veiligheid.

U treft de quick wins hieronder themagewijs aan. Voor sommige lezers zullen de quick wins bekend voorkomen, voor iedereen geldt dat ze allemaal tenminste overwogen moeten worden.

Oefenen

- Blussen van branden en ontruimingen oefenen onder leiding van de Bedrijfs hulpverlening (BHV) en/of de brandweer zorgen ervoor dat personeelsleden weten wat er moet gebeuren en wat er van hen verwacht wordt. Door iedereen (bewoners/patiënten/cliënten) bij de oefeningen te betrekken, zullen deze beter met calamiteiten om kunnen gaan.

- Door te oefenen vallen verbeteringen voor het ontruimingsplan op. Vaak zie je dat de logica van een vluchtroute en de onderlinge communicatie tijdens een “calamiteit” slimmer kan. Zo blijken vluchtdeuren vaak niet geopend te kunnen worden. Oefenen maakt preventief optreden mogelijk.
- Ook het oefenen met brandblusmiddelen zoals het bedoeld is, kan vaak voorkomen dat een kleine brand zich uitbreidt tot onwenselijke proporties.
- Oefen alle onderdelen tenminste 1 keer per jaar.

Vluchten

- Fluorescerende lijnen op de vloer verbeteren de zichtbaarheid van de vluchtwegen. Ook de vluchtdeuren zijn op deze manier beter zichtbaar te maken.
- Vluchtdeuren bieden mensen (bewoners, patiënten, cliënten) een doorgang naar een veiligere locatie. Vluchtdeuren zijn beter herkenbaar als er stickers met tekst “vluchtdeur vrijhouden” op zijn aangebracht.
- Vluchtdeuren moeten altijd zonder sleutel geopend kunnen worden. Bij een calamiteit kunnen ze dan altijd direct gebruikt worden.
- Markeer op de vloer de ruimte in de directe omgeving van de vluchtdeur (zowel binnen als buiten) die nodig is voor een vrije doorgang naar en van de vluchtdeur.
- Zorg ervoor dat de vluchtwegen altijd vrij zijn van obstakels. Rolstoelen, rollators, scootmobielen, bedden, serverwagens, zitjes, meubilair etc. in vluchtwegen belemmeren de mogelijkheden tot vluchten.

Beperk verspreiding van brand

- De branddeuren zorgen ervoor dat de verspreiding van brand (en rook) wordt vertraagd. Zorg er voor dat branddeuren duidelijk herkenbaar zijn. Plak stickers op branddeuren met de tekst “branddeur, gesloten houden”. Door de stickers wordt een ieder erop gewezen dat deze deuren een bijzondere functie hebben. Hierdoor wordt mogelijk voorkomen dat de branddeuren worden open gehouden door middel van een keg of met meubilair worden geblokkeerd.
- Bij het aankopen van meubilair, stoffering, matrassen, dekens, lakens, afvalbakken, wandbekleding en versiering kunt u kiezen voor vuurdovende en brandvertragende materialen. Zeker bij personen waarvan bekend is dat zij in bed roken zouden deze materialen moeten worden toegepast.
- Brandhaspels en brandblusapparaten zijn natuurlijk niet de fraaiste attributen in een gebouw. Daarom worden ze vaak verstopt achter planten, kapstokken, garderoberekken of wandversiering. Begrijpelijk, maar bepaald niet handig: duidelijk zichtbaar en goed toegankelijke brandblusmiddelen geven meer mogelijkheden om een brand in een vroeg stadium aan te pakken.
- Plaats afvalcontainers niet te dicht bij het gebouw. Zo kan brand in (door o.a. brandstichting en vandalisme) brandende containers minder makkelijk overslaan naar het gebouw. Of nog beter: sluit ze af: dan kunnen afvalmaterialen niet aangestoken worden.
- Indien ruimten anders gebruikt worden dan de oorspronkelijke bestemming (bv badkamers als opslagruimten voor linnen) moet na gegaan worden of de veiligheidsvoorzieningen ook aan gepast moeten worden (bv een tijdelijke sprinklerkop).

Voorkom brand

- Om te voorkomen dat brand door overbelasting ontstaat biedt een thermografische foto van de zekeringenkast uitkomst. Deze opname toont of elektriciteitsgroepen overbelast zijn. De foto kan het best op verschillende momenten van de dag worden genomen zodat een beter beeld ontstaat waardoor en wanneer een eventuele overbelasting kan ontstaan.
- Brand kan ontstaan door oververhitting van elektrische apparaten en overbelasting van bedrading. Zorg ervoor dat tv's, kookplaten, warmhoudplaatjes, koffiezetapparaten zich na verloop van een bepaalde tijd automatisch uitschakelen. Het lijkt zo voor de hand te liggen, maar let er ook op dat niet te veel apparaten op één stopcontact zijn aangesloten.
- Maak in ruimten waar gerookt mag worden gebruik van vlamdovende as- en vuilnisbakken.

Onderhoud

- Tijdens onderhoudswerkzaamheden of aanpassingen aan het gebouw moet bekeken worden of de vluchtroutes kunnen blijven zoals ze zijn of dat er (tijdelijke) aanpassingen noodzakelijk zijn.
- Tijdens onderhoudswerkzaamheden (bv. dakbedekking, liftschacht) moeten voldoende blusmiddelen in de directe omgeving van de werkzaamheden aanwezig zijn.
- De technische installaties moeten nauwkeurig worden onderhouden. Daarnaast is het raadzaam de brandmeld- en de ontruimingsinstallatie en de noodverlichting regelmatig te testen.
- Maak bij inhuur gebruik van bedrijven, waarvan de medewerkers tenminste beschikken over het erkende diploma Basisveiligheid VCA.

Stimuleren van brand- en vluchtveilig gedrag

- Bekijk een gebouw door de bril van brand- en vluchtveiligheid. Een professional zoals een brandveiligheidscoördinator (indien deze ontbreekt: hoofd BHV) kan ervoor zorgen dat de brandveiligheid binnen de instelling toeneemt. Hij of zij kan er ook voor zorgen dat medewerkers en bewoners / patiënten / cliënten kunnen bijdragen aan de brand- en vluchtveiligheid binnen de instelling en daarin ook een verantwoordelijkheid hebben.
- Vaak zijn bedrijfshulpverleners (bhv-ers) 's avonds afwezig. Daarom is het raadzaam zoveel mogelijk medewerkers een bhv-opleiding te laten volgen.
- Geef regelmatig instructie (tenminste 1x per jaar) aan het personeel over het vlucht/ontruimingsplan. Dat kan via een instructiefilm of een e-learning traject.
- Brand- en vluchtveiligheid zijn serieuze onderwerpen en horen regelmatig (bv. 2-3 keer per jaar) terug te keren in diverse overleggen (raad van bestuur, MT, overleg met ondernemingsraad, afdelingsoverleggen). Bijv. naar aanleiding van de evaluatie van een ontruimingsoefening of nodig eens een ervaringsdeskundige uit die een calamiteit in een vergelijkbare organisatie heeft meegemaakt; hij of zij kan vanuit de praktijkervaring vaak beter duidelijk maken wat de gevolgen zijn van een brand en wat de consequenties kunnen zijn van een slechte voorbereiding op een dergelijke calamiteit.

De quick wins zijn opgesteld door de VROM-Inspectie in samenwerking met verschillende betrokken partijen zoals brancheverenigingen, College bouw zorginstellingen, adviesbureaus, de ministeries VROM, SZW en de arbeidsinspectie.

Aan dit informatieblad kunnen geen rechten worden ontleend. Deze brochure treedt niet in de plaats van wet- en regelgeving die in dit kader van toepassing is. Het informatieblad is aanvullend op het wettelijk kader.

Dit is een publicatie van: **Ministerie van VROM**
Rijnstraat 8 | 2515 XP Den Haag | www.vrom.nl

Colofon

Bestelgegevens

Deze publicatie is te downloaden via www.vrom.nl onder vermelding van VROM 9134

Datum publicatie

April 2009